

Sexhandel – rådgivning om sexkjøp

En modell for tilbud til personer med sexkjøpserfaringer

ref[♂]orm

RESSURSSENTER FOR MENN

INNHold

SAMMENDRAG	3
INNLEDNING	4
Kundefokuset i norsk prostitusjonsforebyggende arbeid	4
Sexhandel – rådgivning om sexkjøp	4
Mange kunder vil prate om sexkjøp	4
KUNNSKAP OM KJØPIERE AV SEX	6
Hvor mange kjøper sex?	6
Kunnskapsgrunnlag	6
Hva vet vi om kjøpere av sex?	6
Opplevelser av å kjøpe sex	7
Forskning om ulike tiltak for kunder	7
"John School" og Kerb Crawler Rehabilitation	
Programmes	8
K.A.S.T.	8
Reforms vurderinger	9
MODELL FOR TILTAK FOR (MANNLIGE) SEXKJØPERE	10
Bakgrunn	10
Reforms erfaringer fra prosjektet www.sexhandel.no	11
Sexhandel – rådgivning om sexkjøp.	
Et lavterskel samtale- og informasjonstilbud	11
Målsetning	12
Målgrupper	12
Arbeidsmetoder, -oppgaver og avgrensning	12
Avgrensning gjennom bruk av PLISSITmodellen	13
Ulike typer samtale	13
Rekruttering av brukere og utadrettet virksomhet	14
Taushetsplikt og behandling av sensitive opplysninger	14
Bemanning og kompetanse	14
Kompetanse på maskulinitet	15
Ansettelse	16
Veiledning	16
Forankring og finansiering	16
Reform - ressurscenter for menn	16
Politiske signaler eller funksjonalitet?	17
Økonomi og evaluering	17
Lokalisering av tjenesten	18
Samarbeidspartnere og faglig nettverk	18
OPPSUMMERING AV MODELL	18
LITTERATUR	19

SAMMENDRAG

Reform - ressurscenter for menn mener det er viktig at kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester ikke blir den eneste metoden for forebygging av sexkjøp. For å forebygge prostitusjon er det viktig å ta tak i årsakene til hvorfor noen velger å kjøpe sex, ikke kun straffe dem når de gjør det. Vi mener det også er viktig med tiltak som faktisk setter fokus på kunden selv og henter sin motivasjon i et ønske om å forstå og hjelpe kjøpere til å se alternativer for sin egen del.

Erfaringer fra både forskning, håndhevelse av loven mot kjøp av sex i Norge og sosiale tiltak for partene i prostitusjon i Norge og Norden peker mot at kunder i prostitusjonen utviser ønske og vilje til å snakke om sin praksis. Reform mener dette peker i retning av at tiltak som legger til rette for åpen dialog og informasjonsutveksling om sexkjøp vil være den best egnede modellen for tilbud til sexkjøpere.

Reform skisserer med bakgrunn i dette tiltaket *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* som prosjekt, med Reform som prosjekteier første tre år. Prosjektet vil ha opprettelse av tjenesten som fast tilbud som et mål, og avklaring av varig tilknytning og finansiering som del av prosjektoppdraget. Avklart budsjettildeling for hele treårsperioden fra oppstart skisseres som en forutsetning.

Målsetningen vil være å forebygge kjøp av sex (og derigjennom prostitusjon og menneskehandel til seksuelle formål), gjennom å tilby samtaler og informasjon til personer med sexkjøpserfaring, fagfelt og publikum. Hovedmålgruppen vil være menn/personer med erfaring fra sexkjøp som har et ønske om å snakke om sine erfaringer.

Arbeidsoppgaver i tiltaket vil være drift av samtale- og informasjonstilbud, med formidling som viktig arbeidsfelt for å rekruttere brukere og spre kunnskap om emnet. Arbeid på internetsider og telefon vil gjøre tilbudet nasjonalt tilgjengelig. Annonsering og pressearbeid er sentralt for å gjøre tjenesten kjent. Reisevirksomhet, utstrakt nettverksarbeid og gode samarbeidsrelasjoner er grunnleggende premisser for å nå brukere, fagfelt og publikum på best mulig måte. Reforms anbefaling er at ressursene i tiltaket konsentreres om det å skape rom for å snakke om sexkjøp og seksualitet generelt, bidra med informasjon og i samtaler arbeide fram mot alternativer til deltakelse i prostitusjon. I møte med tilfeller som krever årelang oppfølging kan tjenesten henvise videre til øvrige spesialisttjenester.

Reform skisserer at det ansettes to prosjektmedarbeidere, én mannlig og én kvinnelig. Kompetansefelt som er ønsket representert blant de ansatte er seksualitet, sexologi, prostitusjon, maskulinitet, samtaleteknikk, endringsarbeid og formidling.

KUNDEFOKUSET I NORSK PROSTITUSJONS-FOREBYGGENDE ARBEID

Bekymringen for hva en skal gjøre med kundene i prostitusjonen for å motvirke flere kjøp, har vært et vedheng i norsk arbeid mot prostitusjon siden kvinnekampens aktivismedager og oppstarten av de første sosiale tiltakene for kvinner som selger sex. Ulike virkemidler har vært tatt i bruk og diskutert, alt fra plakatkampanjer til offentlig uthengning av navngitte personer som "horekunder". Men ved de aller fleste tilfeller har det vært sexkundens "offer", kvinnen som selger seksuelle tjenester, som har vært det egentlige fokuset i arbeidet – ikke kunden selv. Kundens tilstedeværelse i prostitusjonen har kun vært tematisert som problematisk gitt at den opprettholder etterspørsel etter tjenester fra kvinner som burde hatt andre alternativer, ikke som et problem for den som selv kjøper sex.

Debatten om kriminalisering av kjøp av sex har blusset opp ved ulike tidspunkter, og kriminalisering ble en realitet 1. januar 2009. Etter innføringen av sexkjøpsloven har mediene vært opptatt av å "måle" virkninger på gateplan, og formidlet oversikter både over antallet gateprostituerte i bybildene og antallet sexkjøpere som har blitt tatt og bøtelagt av politiet. Dette er usikre tall, og formidler kun en del av virkeligheten på sexmarkedet. Allikevel viser nyhetsoppslag fra både nasjonale, regionale og lokale medier tydelige tendenser i at prostitusjon som fenomen ikke forsvant med innføringen av lov mot kjøp av seksuelle tjenester. Forebyggende arbeid mot kjøp av sex og ulike strategier for slikt arbeid er dermed fortsatt aktuelle problemstillinger.

Hvilke andre virkemidler som kan supplere og utgjøre alternativer til de strafferettslige virkemidlene har i liten grad vært tematisert i debatten. Reform - ressurscenter for menn mener det er viktig at kriminalisering av kjøp av seksuelle tjenester ikke blir den eneste metoden for forebygging av sexkjøp. For å forebygge prostitusjon er det viktig å ta tak i årsakene til hvorfor noen velger å kjøpe sex, ikke kun straffe dem når de gjør det. Vi mener det også er viktig med tiltak som faktisk setter fokus på kunden selv og henter sin motivasjon i et ønske om å forstå og hjelpe kjøpere til å se alternativer for sin egen del.

SEXHANDEL – RÅDGIVNING OM SEKKJØP

Denne rapporten oppsummerer funn og arbeid fra Reform - ressurscenter for menn sitt prosjekt "Må menn kjøpe

seksuelle tjenester?". Prosjektet har vært finansiert av Oslo kommune ved byrådsavdeling for velferd og sosiale tjenester og Justis- og politidepartementet. I prosjektet har det inngått litteraturgjennomgang, kartlegging blant sosiale tiltak i prostitusjon samt ulike fagfolk og design av modell for et tilbud til personer med sexkjøperfaringer.

Etter en kort introduksjon til kundeperspektivet i prostitusjonen, vil vi oppsummere tilgjengelig kunnskap om sexkjøpere for deretter å presentere Reforms modell for et tiltak for personer med sexkjøperfaring. Reform har valgt å kalle modellen *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp*. Vi synes det er viktig å signalisere til potensielle brukere at det som vil møte dem er en åpen og ikke-fordømmende tjeneste. Videre henspiller Sexhandel til et prosjekt som allerede har vært virksomt i noen år og som er godt kjent blant mange aktører på prostitusjonsfeltet, også enkelte sexkjøpere. Internetsidene www.sexhandel.no tenkes innlemmet i tilbudet til personer med sexkjøperfaringer som skisseres her, og det vil derfor være nyttig å beholde nettsidenes navn. Sist men ikke minst viser rådgivning til hva vi ser for oss at tilbudet skal bistå sexkjøpere med, og vi har tro på at dette også er noe personer med erfaringer fra sexkjøp vil ønske seg.

MANGE KUNDER VIL PRATE OM SEKKJØP

Det har tidligere vært utprøvet ulike tilbud til menn som kjøper seksuelle tjenester i Norge. "K-prosjektet" i regi av Pro Sentret ble startet opp i 1989 og varte sammenlagt i seks måneder. Prosjektet drev oppsøkende arbeid rettet mot kunder i gateprostituasjonen i Oslo, med tilbud om samtaler og informasjon. Hovedfokuset var "safe sex" og alternativer til å kjøpe sex. De hadde også tilbud om rådgivning over telefon. Ut av prosjektet fikk Pro Sentret blant annet kunnskap om at kundene hadde stort behov for å snakke med noen. Pro Sentret opplevde imidlertid ikke å være den best egnede aktøren for dette, ettersom de prostituerte kunne oppleve dette som forvirrende og til dels konkurrerende om kundenes oppmerksomhet. Prosjektet er dokumentert i hovedfagsoppgaven *Kjøper du sex? Har du noe valg? – en studie av et tiltak rettet mot menn som kjøper sex* (Stølan, 1994).

I 1997 startet Krise- og rådgivningstelefonen for menn (KFM) et prosjekt som rettet seg mot mannlige sexkjøpere i form av tilbud om rådgivningssamtaler på telefon; Opplysningstelefonen for kjøpere av sex (OFS). Oslo kommunes

Handlingsplan for voldsofre, overgripere og prostituerte 1997-2000 bevilget penger, og prosjektet kom i stand i samarbeid mellom Oslo kommune sentralt, Pro Sentret, Natthjemmet og KFM. Tjenesten hadde åpningstid to kvelder i uken fra kl 17 til 22. Tilbudet hadde stor pågang i starten, blant annet på grunn av medieomtale i enkelte riksmidier. Men henvendelsene avtok over tid i takt med dalende oppmerksomhet i mediebildet, og prosjektet ble avviklet etter ett års drift.

Etter den nye loven trådte i kraft 1. januar 2009, har en også gjort seg noen erfaringer med kontakt med kunder. Erfaring fra oslopolitets STOPgruppe og politiet i Trondheim tilsier at flere av kundene har behov for å prate etter å ha mottatt sitt forenklete forelegg. Politiet kunne ønske seg et sted å henvise til når de "ikke får kundene ut av bilen", noen som kunne snakke med dem og tilby alternativer til kun straff. Blant annet sier etterforskningsleder Geir Ole Momyr i trondheims politiet i en avisartikkel: "Vi er positive til et slikt tilbud, men det må skje på sexkjøperens premisser. Det er fint for oss å ha noen å henvise dem videre til" (Adresseavisen 14.11.2009).

Også de sosiale tiltakene for selgere i prostitusjonen viser til behov hos kundegruppen for å kunne dele tanker og erfaringer med noen som kan lytte eller gi råd. Enkelte av tiltakene har hatt direkte kontakt med personer som kjøper eller har kjøpt sex, og flere får videreformidlet kunnskap om kunder via selgere av seksuelle tjenester som de er i kontakt med. Tiltakene forteller at deres erfaring og kunnskap tilsier at kunder er en svært mangfoldig gruppe mennesker, og at enkelte kunne hatt behov for noen å snakke med om sine erfaringer.

Norsk og nordisk forskning har vist at sexkjøpere som har blitt intervjuet i stor grad har gitt positiv respons på muligheten til å få snakke om sine kjøperfaringer. I følge Paul Lyngbye hadde halvparten av de som lot seg intervjuet for rapporten "Mænd der betaler kvinder – om brug av prostitution" (2000) sluttet å kjøpe sex ett år etter. Denne endringen var knyttet til forskningsintervjuene. Informantene hadde en positiv opplevelse av å bli lyttet til, og nytte av å se sin egen situasjon med andres øyne (Lyngbye, 2000). Også Elin Kippes norske informanter "[...] synes det var godt å fortelle om kjøpene til en utenforstående" (Kippe, 2004:16). Med bakgrunn i sine undersøkelser blant sexkjøpere anbefaler både Elin Kippe (2004) og

Ingrid Smette (2003) å opprette tiltak for menn som kjøper sex. Kippe nevner spesifikt frivillig samtaletilbud til kunder om menn, seksualitet og sexkjøp som et nyttig tilbud (Kippe, 2004:212).

KUNNSKAP OM KJØP(ERE) AV SEX

SEXHANDEL
RÅDGIVNING
OM SEKKJØP

HVOR MANGE KJØPER SEX?

Den norske seksualvaneundersøkelsen gjennomført i 1992 viste at 11,2 % av norske menn hadde kjøpt sex, i seksualvaneundersøkelsen i 1997 var prosenten 12,8 % og i seksualvaneundersøkelsen 2002 oppgav 13,1 % av mennene at de har kjøpt sex (Træen mfl., 2002). Denne andelen er omtrent lik i de tre skandinaviske landene. Lengre sør i Europa er andelen menn som har kjøpt sex høyere. 19 % av sveitsiske menn oppgir å ha kjøpt sex, og i Spania er andelen 39 % (Månsson, 2005:26). Det er altså et relativt lavt antall norske menn som oppgir å ha kjøpt sex sammenlignet med andre europeiske land. Andelen norske kvinner som sier de har kjøpt sex er lav i alle seksualvaneundersøkelsene (Træen mfl., 2002)

Majoriteten av de som har kjøpt sex oppgir å ha kjøpt et begrenset antall ganger. 40 % av kundene oppgir å ha kjøpt sex én gang. 28 % oppgir å ha kjøpt sex tre ganger. Omtrent 5 % oppgir å ha kjøpt sex mer enn 20 ganger (Træen mfl., 2002). Det er altså en relativt liten gruppe som står for et stort antall av de samlede sexkjøpene. Dette er den samme konklusjonen som Prieur og Taksdal (1989), forfatterne av den første norske kundeundersøkelsen, kom til. De mener det kan oppnås mye med å rette tiltak mot en relativt liten gruppe. Ingrid Smette (2003:199) hevder det i gruppen med vanekjøpere antakelig er en del som kan defineres som avhengighetskjøpere.

De fleste som kjøper sex gjør dette når de er på reise. 82 % av de norske menn som har kjøpt sex, har gjort det bare når de er på reise eller i utlandet (Smette, 2003:31). Dette kan tyde på at kjøp av sex er en handling som ikke er allment sosialt akseptert og blir sett på som avvikende i det norske samfunn.

KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Når man leser norsk forskning på prostitusjonsfeltet er det slående vekt på kvalitative fremfor kvantitative studier. Noe av grunnen til dette er at det har vist seg vanskelig å gjennomføre kvantitative undersøkelser. Folkehelseinstituttet og Universitetet i Tromsø har siden 1987 gjennomført befolkningsbasert seksualvaneundersøkelse hvert 5 år. Den siste undersøkelsen ble gjennomført i 2008. Svarprosenten på denne var for lav til å kunne gi noen sikre resultater (www.fhi.no, 11.11.2008).

Norsk forskning har vært preget av å finne det normale i

sexkjøpene, og vise at sexkjøperen er den vanlige mann i gata (Lautrup, 2005:36). Innenfor den kvalitative forskingen har man i stor grad hatt fokus på å forstå hvorfor noen velger å kjøpe sex, og å finne meningsdimensjonen ved sexkjøpet.

De fleste kvalitative forskingsprosjektene har en overvekt av menn som har stor erfaring med sexkjøp i sine utvalg. Dette henger sammen med at det er flere av undersøkelsene som har brukt selvseleksjon som metode for å komme i kontakt med informantene. Flere av de kvalitative prosjektene har fått tak i informanter ved å annonsere i dagspressen (Kippe, 2004; Lyngbye, 2000; Prieur og Taksdal, 1989). Smette (2003) rekrutterte informanter via et diskusjonsforum for sexkjøpere på nett. Disse metodene gir et skjevt utvalg. De som identifiserer seg som kjøpere av sex, og som føler de har noe å fortelle om dette vil ha større sannsynlighet for å melde seg som informanter enn de som har få erfaringer. De stemmene som blir hørt er de som har størst erfaring med sexkjøp, og dermed en overvekt av menn som knytter sexkjøpet til sin identitet snarere enn å se sitt sexkjøp som en isolert handling.

I et tiltak for kjøpere av sex vil denne kunnskapen være nyttig for å kunne tilby noe til den gruppen som identifiserer seg som sexkjøpere, og som ønsker å snakke om denne praksisen. På den andre siden er det mange som kjøper sex som ikke vil kjenne seg igjen i denne forståelsen av sexkjøp.

Hva vet vi om kjøpere av sex?

Fra seksualvaneundersøkelsene vet vi at ugifte eller tidligere gifte menn har større sannsynlighet for å ha kjøpt sex enn gifte menn. For menn som har sett pornografi på internett er sannsynligheten større for å ha kjøpt sex. Og ved positive holdninger til sex uten kjærlighet øker sannsynligheten for å kjøpe sex (Træen mfl., 2002).

Forskningen om kjøp av seksuelle tjenester gir ingen entydige svar på om sexkjøp foretas av menn i alle samfunns- lag eller om man kan finne noen spesielle særtrekk blant menn som kjøper. Træen mfl. (2002) har gjort en analyse med data fra seksualvaneundersøkelsen 2002. Denne analysen viser ingen signifikant sammenheng mellom kjøp av sex og antall år utdanning (2002:6). En kvalitativ studie i Storbritannia, gjort av Sanders (2008), viser at menn som kjøper sex ikke er en homogen gruppe, verken når det

gjelder livsstil, bakgrunn eller motivasjon og preferanser for sexkjøpet. Lautrup (2005) har gjennomført en kvalitativ og kvantitativ undersøkelse om kjøp av sex i Danmark. Han hevder det overveiende bildet i undersøkelsen er at menn med kundeerfaring i demografisk forstand ligner menn som ikke har erfaring med kjøp av sex. Samtidig hevder han det er sannsynlig at det i noen miljøer er mer legitimt å kjøpe sex enn i andre. Disse miljøene finner man gjerne i mannsdominerte yrker. Dette er noe av det samme som Kippe (2004) finner i sin undersøkelse. Hun hevder det ikke er utenkelig at de mest aktive kundene er overrepresentert i enkelte miljøer eller yrkesgrupper, selv om kundeforskning viser at man finner kunder innenfor alle sosiale lag og samfunnsgrupperinger (2004:138). På den andre side står resultater fra Træen mfl. (2002) som viser at det ikke er noen signifikant sammenheng mellom hvor mange kjøp den enkelte kunde oppgir å ha gjort og fødselskohort, sivil status og utdanningsnivå. Her ser vi en tydelig spenning i kundeforskningen. Resultatene peker i ulike retninger og det vil ikke være mulig for Reform å komme med en konklusjon på dette.

Et funn gjort av Fjeld og Tangen (2006) i en kvantitativ og kvalitativ studie av kjennskap til kjøp av sex blant menn i 20 – 60 års alder er at anledning til å kjøpe sex øker den statistiske sannsynligheten for kjøp av sex. Tilgang på økonomiske ressurser øker sannsynligheten for kjennskap til kjøp av sex. De som reiser mye med jobben har mer kjennskap til sexkjøp enn de som ikke gjør det. Antall ferieturer til utlandet påvirker kjennskapet til sexkjøp i positiv retning. De som utgiftsfører jobbrelatert samvær, altså de som fører middager, eller liknende med bedriftskunder som utgifter for bedriften, har 12 % større kjennskap til kjøp av seksuelle tjenester enn gjennomsnittet blant unge menn (Fjeld og Tangen 2006).

OPPLEVELSER AV Å KJØPE SEX

Ulike kunder har ulike grunner og motivasjoner for å kjøpe sex, og ønsker eller forventer ulike opplevelser ut av sine sexkjøp. Dette mangfoldet vises tydelig i ulike forskningsbidrag (Kippe, 2004; Smette, 2003; Lautrup, 2005; Jahnsen 2008 mfl.). Noen sexkjøpere ønsker seg en kjæresteliknende relasjon, mens andre nettopp tiltrekkes av at kjøp av sex er flyktig og uforpliktende. Enkelte kunder oppgir at kjøp av sex ikke står i henhold til deres ønsker, eller forteller om forventninger som vanskelig kan innfris i en kommersiell relasjon. En liten gruppe kunder forteller at kjøp av sex er

deres eneste mulighet for intimitet og menneskelig nærhet.

I litteratur om kvinner som selger sex kan vi lese om hvilke emosjonelle eller psykiske skader de kan oppleve etter år med sexsalg. Kvinner som selger sex lager et skille i følelseslivet der de kopler ut følelsene når de selger sex (Høigård og Finstad, 1986; Skilbrei, 1998). I litteraturen om menn som kjøpere er ikke fokuset på skade i følelseslivet like tydelig. Det blir snakket om bakenforliggende faktorer som kan være problem for kunden, og som kanskje kan virke som utløsende faktor på kjøpet. Når det er snakk om faren for avhengighet er det faren for å miste kontrollen og styringen over seg selv som blir trukket fram som det problematiske. Dersom mennene angrer over sexkjøpene er det enten fordi de ikke var fornøyde med det seksuelle samkvemmet eller fordi de følte skam og skyldfølelse overfor kjæreste, kone eller den prostituerte (Kippe, 2004:102-103). Eftervirkninger av prostitusjonserfaringen for kunder vet vi lite om.

Reform mener det er viktig å ta sexkjøperes opplevelser av å kjøpe sex på alvor dersom vi skal kunne tilby alternativer til prostitusjon. Å ta utgangspunkt i deres egne fortellinger om hvorfor og hvordan de endte opp med å kjøpe sex er en forutsetning for å gi personer med slike erfaringer rom for å formulere sitt eget ønske om noe annet. På denne måten vil vi også lære mer om konsekvenser og ettervirkninger av prostitusjonserfaring for kundene på sexmarkedet, noe som kan bidra til å styrke/informere også andre innsatser mot prostitusjon.

FORSKNING OM ULIKE TILTAK FOR KUNDER

Forskning og erfaring fra ulike hjelpetilbud til menn som kjøper sex viser at mange kunder har behov for noen å prate med om sine sexkjøp, og at flere synes det er problematisk at de betaler for sex (Kippe, 2004:214).

KAST, "John School" og Kerb Crawler Rehabilitation Programmes (KCRP) er tre ulike tiltak for menn som har kjøpt eller kjøper sex. "John School" og KCRP er begge en del av kriminalomsorgen. Mens KAST, til tross for at Sverige har kriminalisert kjøp av sex, er innenfor sosialomsorgen. Plasseringen av tiltakene kan gi signaler om ulike holdninger til kjøp av sex og hvordan man skal møte personer som kjøper/har kjøpt sex.

“John School” og Kerb Crawler Rehabilitation Programmes

“John School”, som en finner i enkelte amerikanske delstater, og KCRP, som en finner i Storbritannia, er en kombinasjon av straff og “avskrekkingsprogram” (Smette, 2003:187). Bakgrunnen for denne typen program er å holde kunden ansvarlig for prostitusjonens eksistens (Monto og Garcia, 2001:2). Programmene er designet for å motvirke at menn som er arrestert for å forsøke å kjøpe sex av prostituerte på gaten skal gjøre dette igjen:

In order to reduce prostitution and hold clients equally responsible for its existence, a number of programs have begun to focus on customers, providing workshops or classes designed to educate men about prostitution and its exploitative nature.

Et av “John School”-programmets mål er å rekonseptualisere forståelsen av prostitusjon fra en handling uten et tydelig offer, til kriminalitet med et synlig offer, og som del av et system som fører til vold mot kvinner (s.st:3).

En studie gjort av Martin A. Monto og Steve Garcia (2001) der de sammenligner menn som har deltatt på “John School”-program med menn som ikke har det, viser ingen signifikant sammenheng mellom det å ha deltatt på programmet og sjansen for å begå sexkjøp igjen. De konkluderer med at dette ikke er noen god måte å evaluere programmet på, og at det kan være vanskelig å måle det faktiske resultatet av et slikt program. Det er få av de menn amerikansk politi tar for sexkjøp som blir tatt for andre gang. Her er det mest sannsynlig store mørketall. De som er etablerte i markedet kan opparbeide seg nettverk av kvinner de kan kjøpe sex av, og de kan også kjenne bedre til hva som skal til for å unngå politiet. De fleste av de som blir tatt av politiet er ikke faste kunder (Monto og Garcia, 2001:10). Dersom målet er å forhindre et stort antall sexkjøp gjennom å endre holdninger blant de som avsløres for sexkjøp, kan en slik sett stille seg spørsmålet om “John School”-modellen treffer den mest strategiske målgruppen.

Shively mfl. (2008) har brukt en annen metode for å evaluere “John School”-modellen. De undersøkte endring i holdninger til sexkjøp blant kundene gjennom deltakelse på “John School”. De viser at holdningene endrer seg noe før og etter deltakelse på programmet. Før kurset mente 53 % at prostitusjon skulle vært lovlig, mot 37 % etter gjennomført

kurs. Før deltakelsen mente 9 % at prostitusjon skulle vært lovlig for mindreårige, etterpå mente 5 % det samme. 37 % trodde at mer enn halvparten av alle prostituerte beholdt pengene de tjente før “John School”, etter kurset var det bare 18 % som trodde det samme. 63 % av deltakerne mente de prostituerte kunne skifte til et annet yrke når de måtte ønske, etter kurset var denne andelen 44 % (Shively mfl., 2008:64).

En fjerdedel av deltakerne oppgav at det fremdeles ville være vanskelig for dem å slutte å oppsøke prostituerte etter kurset. De fleste hadde ingen planer om å oppsøke prostituerte igjen, men kunne heller ikke utelukke at det kom til å skje. Det ble ikke funnet noen statistisk signifikant sammenheng mellom deltakelse i programmet og å avstå fra å gå til prostituerte igjen (Shively mfl., 2008:65).

K.A.S.T.-prosjektet

En alternativ tilnæringsmåte i forhold til sexkjøpere representeres av det svenske KAST-prosjektet. I KAST er metoden dialog og samtale, heller enn ansvarliggjøring og avskrekking. KAST (Köp/Köpare Av Sexuella Tjänster) er et tiltak for mennesker i Sverige som kjøper sex eller har andre problem knyttet til seksualitet. Prosjektet startet i 1997 som oppfølging av en undersøkelse fra midten av 90-tallet. Studien konkluderte med at de fleste menn som kjøper seksuelle tjenester er interessert i å snakke om sine erfaringer og har behov for råd og støtte til å endre sin praksis. I dag finnes KAST permanent i tre svenske byer; Göteborg, Stockholm og Malmö. KAST tilbyr rådgivning og terapi til menn og kvinner som kjøper sex.

KAST-prosjektene tilbyr sexkjøpere samtaler over telefon og ved personlig oppmøte ved deres kontor. Tjenesten avrettes i trykte medier og via annonser på internett, særlig i aviser og på nettsider hvor det tilbys seksuelle tjenester. Personer med sexkjøperfaringer tar først kontakt via det avterte telefonnummer, for så å avgjøre om de ønsker å videreføre dialogen og i så fall i hvilken form. Prosjektmedarbeiderne i KAST Malmö forteller at samtalerne med kunder ofte kan oppsummeres slik: Det handler om å reintegrere seksualiteten i personen, slik at de selv føler at seksualiteten er en del av dem som de selv velger hva de gjør med. Mange sliter med å forstå hvorfor de kjøper sex, samt å se alternativer til et tvangsmessig forbruk av ulike typer seksuelle tjenester. Gjennom relativt kortvarig samtalebasert intervju bidrar prosjekt-

medarbeiderne med informasjon for å øke forståelse og skape økt eierskap over egen seksualitet, og viser frem alternativer til deltakelse i prostitusjon. Utover den rent “kliniske” driften av KAST, bidrar prosjektmedarbeiderne til fagutvikling på kundefeltet i prostitusjonen gjennom undervisning, foredrag og utbredt nettverksvirksomhet.

Forskere har vist til at det å bryte stillheten rundt sexkjøp er noe av det viktigste og mest gjennomgående som gjøres ved KAST-tiltakene (Månsson, 2004). For brukerne er det en stor lettelse å få lov til å sette ord på noe som har voldt dem mye skam, tap av relasjoner og andre problemer. En KAST-medarbeider i Göteborg har uttalt at ni av ti som har gjennomført terapi hos dem har sluttet å kjøpe sex (Dagens Nyheter, 2003).

REFORMS VURDERINGER

Slik vi har sett kan forskning ikke fremvise konkrete resultater i forhold til tilbakefall fra tiltak som søker å “avskrekke” fra sexkjøp (John School eller KCRP-modellene) slik disse tiltakenes målsetninger formulerer. Å påføre personer ytterligere skyld og skam for en handling som i utgangspunktet er stigmatisert og stigmatiserende, kan etter vår formening heller lukke rommet for å ta opp og ta tak i det som er vanskelig. Det er Reformers erfaring, blant annet fra vårt arbeid med sinnemestringskurs, at egenmotivasjon er et verdifullt grunnlag å bygge på i endringsprosesser. Selv om tiltak etter John School- eller KCRP-modell kan nå ut til et forholdsvis større antall sexkjøpere gjennom å være del av strafferettspleien, har vi større tro på varig endring i praksis gjennom at brukere av egen fri vilje oppsøker et åpent og tilgjengelig tilbud. Å møte brukere med en ikke-fordømmende holdning, samtidig som en tydelig fastholder et mål om å forebygge kjøp av sex, vil etter vår vurdering skape bedre grobunn for endring enn å møte sexkjøpere med kun straff og skam.

Erfaringer fra både forskning, håndhevelse av loven mot kjøp av sex i Norge og sosiale tiltak for partene i prostitusjon i Norge og Norden peker mot at kunder i prostitusjonen utviser ønske og vilje til å snakke om sin praksis. Reform mener dette peker i retning av at tiltak som legger til rette for åpenhet og dialog omkring sexkjøp og utveksling av informasjon som kan skape ettertanke vil være den best egnede modellen for tilbud til sexkjøpere.

MODELL FOR TILTAK FOR (MANNLIGE) SEKKJØPERE

SEXHANDEL
RÅDGIVNING
OM SEKKJØP

Reform har bygget denne modellen for tilbud til sexkjøpere på eksisterende tilbud på feltet og den kunnskap som ligger i forskning og blant praktikere. Reforms egne erfaringer fra feltet og fra arbeid blant menn er det også trukket veksler på.

Reform har gjennomført en kartlegging blant de sosiale tiltakene for selgere i prostitusjonen i Norge om deres kunnskap om og kontakt med kunder. Vi henvendte oss til samtlige prostitusjonstiltak i Norge (og andre sentrale aktører innen prostitusjonsfeltet) med spørsmål om hvordan de fikk kunnskap om kunder i prostitusjonen, hva de vet om kunder og hvilke råd/inspill de ville gi til opprettelsen av et tiltak for kundesiden. Reform innhentet videre erfaringer og innspill fra tiltak for sexkjøpere i Sverige og Danmark, samt skriftlig kunnskap om tiltak utenfor Norden. En prosjektgruppe med fagpersoner innen forskning, tiltak og politikk på området har bidratt aktivt i arbeidet med prosjektet.

BAKGRUNN

Kundene har som nevnt i liten grad vært i fokus innen det etablerte arbeidet mot prostitusjon i Norge. Arbeidet er rettet mot selgere av seksuelle tjenester, som tilbys helse-tjenester og rådgivning med sikte på å muliggjøre en vei ut av prostitusjonen. Som et ledd i regjeringens handlingsplan mot menneskehandel (2006-2009) har Barne- og likestillingsdepartementet gjennomført en informasjons- og holdningskampanje mot sexkjøp. Kampanjen "Stopp menneskehandel!" er rettet mot allmennheten generelt og (potensielle) sexkjøpere spesielt. Her har blant andre tiltak drift av prosjektet www.sexhandel.no og undervisningsopplegg for videregående elever og studenter ved forsvarsets lederutdanning inngått. Utvikling og drift av nettstedet sexhandel.no har Reform stått for, i dialog med departementet. Internett-siden sexhandel.no har tre funksjoner. For det første inneholder nettsidene informasjon om prostitusjon og menneskehandel, samt henvisninger til andre kilder for mer informasjon (litteratur, organisasjoner, hjelpetilbud osv). For det andre inneholder nettsidene et diskusjonsforum hvor alle kan diskutere anonymt og for det tredje har sidene et kontaktskjema og en telefon slik at man kan henvende seg direkte til Sexhandel.no.

Under kampanjen "Stopp menneskehandel!" har to ulike prosjekter basert på informasjon og dialog med ungdom og unge voksne vært initiert. Pro Sentret har administrert et

undervisningsopplegg om menneskehandel og prostitusjon rettet mot siste trinn i videregående skole. Opplegget er lagt opp både som undervisning og diskusjon, og involverer elevene selv i stor grad. Målet er å skape refleksjon og habilitere ungdom til å ta bevisste valg når de stilles overfor situasjoner som kan involvere sexkjøp og/eller menneskehandel. Pro Sentret summerer sine erfaringer slik:

Pro Sentret har fått gode tilbakemeldinger fra lærere og elever på skolene vi har undervist på. Gjennom evalueringsskjemaer har vi fått tilbakemeldinger på at undervisningen fungerer bra, at elevene synes temaene er interessante og at elevene blir mer bevisst på forholdet mellom kjøp av sex og menneskehandel.

Parallelt har doktorgradsstipendiat Ingrid Smette ved NOVA undervist for studenter ved lederutdanningene i Forsvaret (krigsskole, sjøkrigsskole, luftforsvaret) om etiske vurderinger i forhold til sexkjøp. Opplegget har også vært lagt opp som en kombinasjon av undervisning og studentenes egne vurderinger og diskusjon i klassen, med mål om bevisstgjøring om etiske sider ved sexkjøp i (og utenfor) Forsvarets tjeneste. Tilbakemeldingene på et slikt opplegg oppsummeres slik:

Evalueringen og erfaringene fra diskusjoner tyder på at temaet oppleves relevant for kadettene. Evalueringen tyder også på at kadettene mener at undervisning om temaet menneskehandel og sexkjøp både bidrar til lavere terskel for å snakke om dette temaet i Forsvaret, og kan bidra til at færre som tjenestegjør for Forsvaret vil kjøpe seksuelle tjenester.

Når kampanjetiden utgår ved årsskiftet 2009/2010, faller trolig finansieringen av disse tiltakene bort. Det samlede fokuset på kjøpere i prostitusjon som de ulike tiltakene under kampanje-paraplyen "Stopp menneskehandel!" har betydd, går dermed en usikker fremtid i møte.

Et tiltak for sexkjøpere som ønsker seg ut av prostitusjonen blir slik sett viktig både som et konkret tilbud til kunder i prostitusjonen og som et kunnskapsmiljø med et unikt fokus. Reform vurderer det som svært viktig at noen holder fokus på kundesiden i prostitusjonen også i tiden fremover, og dette vil derfor skisseres som en viktig del av arbeidet ved *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp*.

Reforms erfaringer fra prosjektet www.sexhandel.no

Sexhandel.no har i snitt hatt 80-100 besøkende hver dag. I månedene rundt årsskiftet 2007/2008 gjennomførte Reform en småskala brukerundersøkelse som sier litt om hvem nettsidene treffer og hvor godt de treffer. De tall som brukerundersøkelsen presenterer, kan tyde på at nettsidene treffer sitt tiltenkte publikum og oppfyller sin tiltenkte funksjon. Respondentene var i hovedsak menn under 40 år. Personer som oppgav å være sexkjøpere utgjorde omkring 28 % av respondentene. Nettsidene ble i hovedsak brukt av personer som søkte informasjon, enten i forbindelse med arbeid eller studier eller på bakgrunn av generell interesse for temaet. Tallene viser videre at nettstedets besøkende oftest har funnet frem via søk på internett, kjennskap gjennom media eller gjennom skole/arbeid. Internett-sidene får jevnt over gode skussmål fra sine brukere.

Nettsidenes diskusjonsforum har vakt interesse, både blant brukere, medier og andre aktører i fagfeltet. For mange av forumsdeltakerne fremstår det som veldig viktig å opprettholde sin anonymitet, kanskje for å kunne fremme uttalelser de ville hatt problemer med å vedkjenne seg i andre sosiale sammenhenger. Samtidig tar diskusjonene en annen retning og et noe annet språk enn hva andre, mer lukkede "kundeforum" på nettet ofte gjør. Som eksempel kan nevnes at andre nettfora der kunder er aktive ofte inneholder diskusjoner av "kvaliteten" på ulikeprostituerte og deres tjenester, noe som har vært svært sjelden lesning på sexhandel.no. Derimot har enkelte diskusjonsdeltakere heller uttrykt behov for å normalisere sexkjøp og sexkjøpere. En forumsdeltaker skriver blant annet:

Jeg har gjort en innsats for å holde dette forumet rent for det man kan kalle for primitive diskusjoner på et grovt plan og jeg er fornøyd med det. Fordi jeg vet at de fleste sexkjøpere er hyggelige ensomme normale menn med behov for sex og kroppskontakt. Bare et fåtall er alkoholiserede mafiakriminelle som utnytter kvinner til pervers selvforlystelsen.

Ettersom diskusjonsforumet til Sexhandel.no er åpent tilgjengelig for alle, kan det ses på som en arena der tidligere lukkede diskusjoner blir åpent tilgjengelige for et større publikum. Samtidig er denne offentlige arenaen i seg selv med på å forme innholdet og språket i diskusjonen.

Sexhandel.no har også tilbudt rådgivning eller samtale over telefon. Imidlertid har det gått lang tid mellom hver

telefonsamtale. Samtalene har omhandlet både kjøp og salg/bytte av sex, samt noe seksuell helse. Enkelte av innringerne har hatt konkrete spørsmål de ønsket svar på, andre har ringt av ren nysgjerrighet etter å ha fått med seg et av nettsidenes visittkort.

SEXHANDEL – RÅDGIVNING OM SEKKJØP. ET LAVTERSKEL SAMTALE- OG INFORMASJONSTILBUD

Reform mener at kriminalisering av sexkjøp i seg selv ikke er tilstrekkelig til å forebygge prostitusjon. Fenomenet må angripes fra flere vinkler og med virkemidler som kan utfylle hverandre og tilby alternativer. Slik vi har lært i arbeidet mot vold i nære relasjoner er det viktig å både tilby hjelp og støtte til voldsutsatte og å tilby hjelp til de som utøver vold. Reform mener følgelig at et **tilgjengelig lavterskel samtaletilbud** vil være best egnet som hjelpetilbud til kjøpere som ønsker seg ut av prostitusjonen. De svenske K.A.S.T.-prosjektene i Göteborg, Stockholm og Malmö har flere års erfaring med drift av et slikt tilbud (se over), og erfaringer Reform har samlet inn fra disse tiltakene er en verdifull ressurs for design av denne modellen.

Reform mener **dialog og informasjon** vil være det beste virkemiddel for å hjelpe og støtte menn til å slutte å kjøpe sex. Forskning viser at mange av mennene som har erfaring fra sexkjøp har behov for å snakke med noen om kjøpene, og hjelp til å utvikle nye måter å snakke om seksualitet på. Reform mener at det åpner nye muligheter å gå i dialog med kundene. Samtidig må en passe seg for å ikke bidra til en sykeliggjøring av brukere eller forsterkning av identitetsposisjon som sexkunde. Det er viktig å motvirke forestillinger om at brukerne av tjenesten er personer det er "noe galt med". Hvilket språk man bruker i dialog og hvordan man tilnærmer seg problemstillingen vil være avgjørende for om sykeliggjøring eller fastlåsing av identitetsposisjonen blir en realitet. Å snakke om sexkjøp som en handling i stedet for å snakke om sexkjøperen som en kategori er en metode KAST Malmö har benyttet seg av. For eksempel betegner forkortelsen KAST i Malmö "Köp av sexuella tjänster" heller enn "Köpare av sexuella tjänster". Dette gir en tilnærming som i mindre grad låser den som utfører handlingen i et mønster eller en identitet, men avgrenser sexkjøpet til en handling. Slik får sexkjøpet en størrelse og form som det går an å arbeide med og endre på. Den som kjøper eller har kjøpt

sex får med dette definisjonsmakt i forhold til å dømme effekten av sine handlinger, istedenfor at en sosialarbeider skal gjøre det (Byqvist, 2008:15). Nettopp en slik tilnærming, med respekt og åpenhet for brukeren og det felles endringsprosjekt, mener Reform vil være en forutsetning for et tiltak for personer med sexkjøpserfaringer.

MÅLSETNING

Målsetningen vil være å forebygge kjøp av sex (og derigjennom prostitusjon og menneskehandel til seksuelle formål), gjennom å tilby samtaler og informasjon til personer med sexkjøpserfaring, fagfelt og publikum.

Sexhandel – rådgivning om sexkjøp vil ha forebyggings-effekter på flere nivåer i forhold til sexkjøp. Gjennom det opplysnings- og formidlingsarbeidet som skisseres som en sentral del av virksomheten i denne modellen, vil tiltaket ha allmennforebyggende effekter. Videre vil tiltaket gjennom endringsfokustert arbeid direkte med mannlige sexkjøpere kunne hindre gjentakelse blant den gruppen som står for flesteparten av sexkjøpene – vanekjøperne.

MÅLGRUPPER

Målgruppen vil være menn/personer med erfaring fra sexkjøp som har ønske om å snakke om sine erfaringer. Som forskningsgjennomgangen viste vil vanekjøpere trolig være blant de som oppsøker slike muligheter til samtale. Men som vi også har sett er sexkjøpere en svært sammensatt gruppe. Selv om det finnes mer tilgjengelig kunnskap om menn som kjøper sex av kvinner, er det grunn til å tro at menn som kjøper/bytter til seg sex fra andre menn eller gutter i sum utgjør en tallmessig betydelig gruppe. Derfor må tiltaket være rustet til å motta brukere med ulike legninger og erfaring fra ulike arenaer innen sexhandel. Det samme gjelder naturligvis også innen heterofil sexhandel, der en må være rustet til å ta imot brukere med erfaring fra til dels svært ulike prostitusjonsarenaer. Også kvinner med sexkjøpserfaring kan tenkes å oppsøke tiltaket, og må nødvendigvis imøtegås med samme åpenhet og profesjonalitet som mannlige brukere. Ettersom dette er en gruppe sexkjøpere det finnes lite kunnskap om, blant annet fordi denne delen av prostitusjonen ofte foregår i mindre synlige former, kan en derimot ikke forvente seg mange kvinnelige brukere i tiltaket. Tendenser blant ungdom til å bytte eller selge seksuelle tjenester seg imellom gjør at et aldersperspektiv også kan være

aktuelt i tjenesten. Dette gjelder også i forhold til voksne brukere som kan ha erfaring med kjøp av sex fra ungdom eller mindreårige.

Ettersom tilgjengelig kunnskap tilsier at gruppen av vanekjøpere i prostitusjonen er relativt liten, kan en ikke forvente noen tallmessig stor brukergruppe, spesielt ikke i tjenestens oppstartsfasen. Eksisterende kundetilbud kan fortelle at det tar tid å opparbeide seg den synlighet og tillit som er nødvendig for å drive et vellykket hjelpetilbud for sexkjøpere. Tjenestens nyhetsverdi kan gi mange oppslag og stor oppmerksomhet i mediene. Perioder med høy synlighet kan føre til mange henvendelser. Allikevel må man nok være forberedt på at langsiktig arbeid er nødvendig for å opparbeide den tiltrengte innpass i målgruppen, og at antallet brukere ikke vil være det største.

Reform mener det er viktig med et fullt operativt, profesjonelt tilbud med god tilgjengelighet fra første stund dersom det skal være noe poeng å sette i gang et arbeid for sexkjøpere. På lik linje med menn med andre typer sosialt avvikende atferd (sinne/vold) kan motivasjonen for å oppsøke hjelp variere over tid, og det er viktig at tilbudet er der og lever opp til forventningene når brukeren selv er motivert for endringsarbeid. Reforms har flere års erfaring med drift av sinnemestringskurs, og utviklingen av dette tilbudet viser at pågangen øker i takt med kjennskapen og synligheten tiltaket har blant brukere og deres støtte-spillere. Ved oppstart av sinnemestringskurs på nye steder har Reform stadig opplevd at rekrutteringen har vært krevende, og at det er få menn som melder seg på kurs den første gangen dette tilbys på et nytt sted. Derimot tiltar egenhenvensning og henvisning fra andre instanser etter som tilbudet blir bedre kjent og etablert, og Reform har nå lange ventelister de aller fleste steder der kurs tilbys. De samme erfaringer har også Alternativ til vold gjort seg. Gjennom å bygge opp synlighet og tillit over tid, kan antallet brukere vokse, selv i tiltak innenfor ellers tause og tabubelagte områder.

ARBEIDSMETODER, -OPPGAVER OG AVGRENSNING

Sexhandel – rådgivning om sexkjøp vil altså tilby samtaler til personer som har erfaring med kjøp av sex, et viktig virkemiddel slik gjennomgangen av tilgjengelig kunnskap har vist. Reform har lang og positiv erfaring med bruk av samtale som metode for endringsarbeid. Særlig innenfor

tema som er tabubelagte, kan samtalen være et kraftfullt virkemiddel.

Reforms bruk av samtale som metode hviler på en emosjonell kognitiv tilnærming. Mange menn er uvant med å snakke inngående om følelser, men er fullt i stand til å gjøre det dersom en i samtale gir dem muligheten. Menn kan også lære å se seg selv og sin situasjon utenifra, og gjennom dette lære å tenke om kjente ting på en ny måte. Videre har Reforms ulike tilbud til menn erfaringer med at bevisstgjøring og læring kan føre til endring i tenkemåter og praksis (psykoedukativ terapi). Ofte søker menn i samtale med Reform konkrete verktøy for å håndtere sine vanskeligheter og praksiser, verktøy for å treffe andre valg. Slike verktøy må tilpasses den enkelte person og dens situasjon. Reform mener disse erfaringene og metodene vil være en god måte å møte brukere på også i et tilbud til personer med sexkjøpserfaringer.

Avgrensning gjennom bruk av PLISSITmodellen

KAST Malmö opererer med en modell for sitt arbeid kalt PLISSIT-modellen, som ofte brukes i helsevesenets møter med spørsmål om seksualitet. Modellen deler arbeid med seksualitetsspørsmål inn i ulike nivåer, som kort kan oppsummeres slik:

Permission – hjelperen tar opp seksualitet som tema og gir derigjennom anerkjennelse av seksualitet som en legitim problemstilling. De fleste trenger denne type tillatelse for å kunne snakke åpent og selvsikkert om seksualitet.

Limited **I**nformation – hjelperen bidrar med kunnskap og informasjon om spesifikke seksuelle problemstillinger, og søker å korrigere myter og misforståelser. Mange brukere kan ha god nytte av hjelp på et slikt nivå.

Specific **S**uggestions – hjelperen sammenstiller en seksuell profil av brukeren, med problemdefinisjon, årsak til problem og behandling av problem. Færre brukere trenger dette nivå av hjelp, og færre hjelpere er utstyrt til å tilby slik hjelp.

Intensive **T**herapy – hjelperen fullfører en komplett seksuell historiebrevskrivelse av brukeren og tilbyr spesialisert behandling. Dette nivået har minst brukertilfang, og krever spesialkompetanse innen sexologi og/eller liknende.

Modellen kan brukes til å diskutere hva innholdet i et tilbud til sexkjøpere skal være, hvordan tjenesten skal satse ressursmessig og hvordan den skal avgrense seg i forhold til øvrige spesialisttjenester på feltet.

Erfaringer fra svenske og danske aktører tilsier at brukere av tilbud for sexkjøpere har ulike behov og ønsker i forhold til lengde og intensitet i oppfølging. Noen ønsker korte svar på konkrete spørsmål, mens andre har behov for lengre og mer stabile terapirealiteter over lengre tid. Reforms anbefaling er at ressursene i *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* konsentreres mest om de øverste to/tre nivåer; tillatelse, begrenset informasjon og konkrete forslag. I møte med "tyngre" tilfeller som krever årelang oppfølging kan tjenesten henvise videre til øvrige spesialister innen sexologi (og/eller annet). Kunnskapstilfang fra kundeforskning og kundetilbud utenlands tilsier at mange sexkjøpere har god nytte av at noen lytter, bidrar med informasjon og foreslår alternativer – men at behovene utover dette varierer i stor grad. Reform mener derfor en konsentrasjon omkring å gjøre tilbudet kjent og utvikle god kvalitet innen "lettere" former for informasjons- og behandlingsarbeid vil være strategisk. Henvisningsfunksjon og samarbeid med øvrige spesialiserte tjenester vil sikre nødvendig oppfølging også av brukere med større behov.

Ulike typer samtale

Et lavterskel samtaletilbud må tilby kompetent personlig oppfølging av alle henvendelser gjennom informasjon og samtaler om sexkjøp, seksualitet, seksuell helse og ulike relaterte tema brukerne måtte ønske å snakke om. Erfaringer fra eksisterende tilbud tilsier at brukeres preferanser i forhold til kontaktform kan variere. Noen ønsker kanskje kun kontakt via telefon eller elektroniske medier, mens andre vil ønske å komme til samtaler ansikt til ansikt med en hjelper. Erfaringer fra feltet tilsier at ulike former for behandling fungerer for forskjellige brukere, og at det er viktig at brukeren selv får legge premissene for sin kontakt med tjenesten. Det er derfor viktig at tilbudet har ulike kontaktformer å tilby for å tilpasse seg den enkelte brukers behov og ønsker.

Reforms erfaringer tilsier at gruppebasert arbeid kan være en god måte å arbeide endringsfokustert med menn som har en praksis som oppleves som vanskelig og skamfylt (for eksempel sinnemestringskurs). Reform vil råde til at gruppevirksomhet legges inn som en mulig arbeidsform

i *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp*, for å komplettere øvrige virkemidler og tilbys ved ønske og behov.

Basert på erfaringer fra drift av sexhandel.no-prosjektet anbefaler Reform internett, i kombinasjon med andre kanaler, som arena for å opprette kontakt med og spre informasjon blant personer som kjøper seksuelle tjenester. Dette er en arena hvor mye kjøp og salg av sex foregår, og det er viktig å derfor være tilstede og synliggjøre et tilbud til personer med sexkjøpserfaringer her. Interaktive nettsider kan både fungere som en inngang til andre kontaktformer (telefon, personlig oppmøte), og som en selvstendig arena for samtale om sexkjøp. Videreføring av domenet www.sexhandel.no i regi av og som en del av rådgivningstiltaket muliggjør både informative og interaktive nettsider som en del av tilbudet til personer med sexkjøpserfaringer, hjelpeapparat og det bredere publikum.

Rekruttering av brukere og utadrettet virksomhet

Rekruttering av brukere til tjenesten vil være et sentralt arbeidsområde for ansatte i tiltaket. Spørsmålet om hvilke kanaler og arenaer tiltaket skal være aktiv på for å rekruttere brukere til tjenesten er sentralt. Erfaringer fra ulike tiltak kan tilsi at muligheten for å være anonym kan være viktig for en del brukere, særlig ved den første henvendelsen til et tilbud. Ettersom stadig mer av prostitusjonen organiseres via internett og telefon, er dette naturlige kanaler å se for seg for brukerrekruttering til kundetiltak. Også oppsøkende virksomhet i gateprostitusjonen har med hell vært forsøkt tidligere, og kanskje er det nettopp gjennom en kombinasjon av ulike inngangsporter at en best når målgruppen. Hvilke kontaktpunkter en kundetjeneste kan og bør ha er naturligvis også et ressurs spørsmål. Både annonsering av telefon- og/eller internettilbud koster penger, det samme gjør oppsøkende tjeneste på gateplan. Synliggjøring og tilgjengelighet av tilbudet er imidlertid så viktig for en slik tjeneste at det bør fremkomme som en tydelig prioritering i budsjetteringen.

Også utadrettet virksomhet med brukerrekruttering som sekundærmål vil være svært viktig for tjenesten. Ulike yrkesgrupper innen sosiale, helsefaglige og kriminalitetsforebyggende samfunnstjenester vil kunne komme i kontakt med personer med sexkjøpserfaringer. En sentral oppgave for tiltaket vil være å samle, nedtegne og bruke sine erfaringer fra arbeid med sexkjøpere i kompetanseheving

av yrkesgrupper som kan tenkes å komme i kontakt med potensielle brukere. Således vil kompetansen ved *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* komme også tilgjørende fagfelt til nytte. Gjennom dette vil andre fagpersoner også bli tryggere på å ta opp tematikken med sine ulike brukere og kunne henvise aktuelle personer til tiltaket. Også habilitering av de sosiale tiltakene for selgere i prostitusjonen i forhold til kontakt med kunder kan være en god kanal for brukerrekruttering. Slik sett vil formidlings- og nettverksarbeid både innen prostitusjonsfeltet og tilgrensende fagfelt være en viktig del av prosjektet som sådan.

Strategisk bruk av nyhetsmedier vil også inngå i verktøykassen for rekruttering og formidling. Erfaringer fra både inn- og utland tilsier at synlighet i mediebildet fører til flere henvendelser, og at det å opparbeide seg en medieposisjon kan styrke tilliten i brukergruppen.

Tonen i kommunikasjon/annonsering kan være en viktig premissleverandør for opplevelsen av tjenestens relevans for brukergruppen. Et sentralt prinsipp må i følge Reform vurderinger være ikke-fordømmende og åpen kommunikasjon til målgruppen. *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* må invitere til og presentere en profesjonell tjeneste uten å legge verdimesseige føringer rundt sexkjøp og sexjøpere. Det vil også være viktig å annonsere og bekjentgjøre seg innen arenaer hvor kjøp eller bytte av sex skjer mer i det skjulte og i former som ikke likner de stereotypiske fremstillinger av prostitusjon. Slik arenaer kan for eksempel være homofile saunamiljøer, utesteder og internett-samfunn (for både homo- og heterofile).

Taushetsplikt og behandling av sensitive opplysninger

Anonymitet er en selvfølge i slike tiltak. Ansatte vil underlegges gjeldende taushetsplikt. Det vil i samarbeid med Datatilsynet utvikles system for behandling og trygg oppbevaring av sensitive opplysninger de ansatte i *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* får gjennom kontakt med brukere.

BEMANNING OG KOMPETANSE

Bemannings og kompetanse er sentrale spørsmål i utviklingen av en slik tjeneste. Det er viktig å skape legitimitet i målgruppen gjennom å utvise profesjonalitet. Å vurdere hvilke typer kompetanse som er nødvendige for

å møte målgruppen på en overbevisende måte er derfor avgjørende. Tverrfaglighet er en styrke i en slik tjeneste, ettersom ulike brukere kan ha ulike behov. Kompetanse innen seksualitet, seksuell helse og sexologi i kombinasjon med sosialfaglig kunnskap vil være ønskelige kompetanseområder for et tiltak etter denne modellen. Som eksempel kan nevnes kompetansesammensetningen ved KAST Malmö, der én ansatt har kompetanse innen sosialt arbeid, sexologi og løsningsfokuseret korttidsterapi, mens den andre har bakgrunn fra helsefremmende arbeid, seksualitetsspørsmål og løsningsfokuseret korttidsterapi.

Kompetanse på maskulinitet

Reform mener at maskulinitetsperspektivet er svært viktig å ivareta i et tiltak som *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp*. Begrepet *maskulinitet* referer til de kulturelle forestillinger og normer som er forbundet med å være mann. Et maskulinitetsperspektiv betyr at man vektlegger menn som kjønne (Lorentzen, 2006). Dette innebærer at man forholder seg til hva forestillinger om maskulinitet og mannlighet innebærer for menns praksis.

For eksempel er det mange menn som ikke oppsøker hjelp når de trenger det. Undersøkelser viser at unge gutter i liten grad benytter tradisjonelle informasjonskanaler og tilbud når de trenger hjelp og opplysning. Guttene mener at problemer helst skal takles på egen hånd og at det er lite maskulint å snakke om dem. Det gjelder ikke minst sex og samliv. Eksisterende hjelpetilbud oppleves som jenteorienterte og lite relevante. Gutter utgjør bare 5 – 10 prosent av brukerne av vanlige hjelpetilbud og opplysnings-tiltak til ungdom, mens gutteandeler på helse relaterte nett- og telefons tjenester for ungdom er omlag 50 prosent. Samtidig viser undersøkelsene at gutter trenger hjelp og opplysning i like høy grad som jenter.

I forlengelse av den tradisjonelle maskulinitet en i dag kjenner, med høyt fokus på selvkontroll og selvbeherskelse, har gutter og menn generelt i liten grad utviklet et språk for intimitet og følelser (Lorentzen, 2004; Simonsen, 2006). Maskuline fellesskap kjennetegnes ofte av å være aktivitetsstyrte heller enn samtale-styrt. Sett i forhold til kvinners fortrolige og intime samtalevennskap fremstår menns fellesskap som mer tause fellesskap. Men også slike "tause fellesskap" er viktige for menns livsglede og identitetsdannelse. Samtidig gir det liten trening i å sette ord på temaer som oppleves som trøblete.

Reforms erfaringer tilsier at mange menn sliter med å sette ord på ting som oppleves vanskelig, både innenfor og utenfor seksualitetens område. Spesielt gjelder dette tanker, følelser eller praksis som bryter mot deres forestillinger om hvordan de skal være *som menn*.

Menn snakker til hverandre om sex på en bestemt måte. Seksualiteten har stor betydning for identiteten som mann. Det er en forventning om at menn skal ha lyst på sex og ha sterke drifter.

Det er påfallende kor sterkt kundene i intervju og i diskusjonene på nettet legg vekt på å framstille sexkjøp som eit resultat av den mannlige seksualiteten sin natur – ei sterk og nærast autonom seksuell drift (Smette, 2003:36).

Seksualitet blir et uttrykk for følelser som ikke kan verbaliseres, en erfaring mennene ikke har språk for. Fortellingene om drift og testosteron får kanskje her en viktig funksjon i mangel på andre fortellinger (s.st:38).

"Dersom ein skal unngå at prostitusjon blir eit middel til å løyse ei rekkje komplekse kjenslemessige problem som menn opplever, er det viktig at det blir utvikla fleire mannlige diskursar om eller språk for seksualiteten" (s.st:99).

Majoriteten av informantene i Kippes undersøkelse *Kjøper "ekte mannfolk" sex?* (Kippe, 2004:85) hadde heller aldri fortalt noen om sexkjøpene. Dersom de snakker med noen er det med andre kunder, og da snakker de som "forbrukere", uten å komme inn på følelsesmessige sider av sexkjøpene. Kippe skriver:

Majoriteten av mennene snakket ikke om sexkjøpene med verken venner eller familie. Denne tausheten gjør at de ikke får satt ord på sine tanker og følelser rundt sexkjøpene, men også at ingen stiller kritiske spørsmål ved mennenes syn på seksualitet, drifter og sexkjøp. For eksempel kunne det være fruktbart å stille enkelte kunder spørsmål om menn virkelig er styrt av sine enorme drifter, eller om driftene mer er en sosial eller kulturell konstruksjon enn et biologisk fenomen (2004:212).

Reform mener dette viser behovet og potensialet for et samtaletilbud til menn med erfaringer fra sexkjøp og viktigheten av et maskulinitetsperspektiv i tjenesten.

Ansettelse

Reform mener *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* bør inneholde to stillingshjemler over tre år, for å sikre god tilgjengelighet og profesjonell oppfølging av alle henvendelser. I Sverige har flere av KASTprosjektene positive erfaringer med kjønnsblanding i arbeidsstokken. Ulike brukere kan ha forskjellige ønsker eller kjemi i forhold til mannlig/kvinnelig hjelp, og det kan derfor være en styrke for tiltaket å ha begge kjønn representert. Reform vil derfor tilråde tilsetting av en kvinnelig og en mannlig prosjektarbeider. For øvrig vil kunnskaper om bruk av digitale medier være nyttig for bekjentgjøring av tilbudet og oppfølging av henvendelser. Tilegnelse av kompetanse på bruk av digitale medier bør også inngå som en del av opplæringen ved ansettelse.

Veiledning

Veiledning og muligheter for videreutdanning/faglig fornyelse av ansatte vil være viktig i et slikt nybrottsiltak i Norge. I tillegg til å tilhøre et fagfellesskap og inngå i daglige samtaler med kolleger om opplevelser og problemstillinger, vil et langvarig veilederforhold til en ekstern ekspert være en viktig støtte for de ansatte. Dette bør være en ekspert på samtalebasert endringsarbeid, gjerne med tilleggskompetanse innen de ulike spørsmål og tematikker de ansatte i *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* vil arbeide med. Institutt for klinisk sexologi og terapi kan for eksempel være en aktuell kandidat for å yte slik veiledning.

FORANKRING OG FINANSIERING

Et tiltak etter denne modellen kan tenkes å ha ulike faglige forankringer, ettersom målgruppe og tematikk spenner over ulike fagfelt. Kunde-problematikk innen prostitusjon relaterer seg både til prostitusjon som sosialt fenomen, seksualitet som arena for menneskelige relasjoner og identitet, samt seksuell helse i forhold til smittevern. Etter innføring av lov mot kjøp av seksuelle tjenester, er forebygging av sexkjøp også å regne som kriminalitetsforebyggende arbeid. Videre har det vært påpekt at spørsmål om maskulinitet og menns forhold til kropp, sex og seksuell legning vil være sentrale faglige perspektiver i et tilbud til menn som har erfaring fra sexkjøp.

Tiltaket kan tenkes organisert under

- 1) de sosiale tiltakene på prostitusjonsfeltet, med en sosialfaglig innretning og fokus på å styrke den enkelte brukers psykososiale ressurser

- 2) sexologiske institusjoner, med fokus på brukernes seksuelle praksis og forståelse av egen kropp og seksualitet
- 3) sentre for seksuell helse, med fokus på forebygging av seksuelt overførbare sykdommer og seksuell risikoatferd
- 4) kriminalomsorgen, med fokus på å forebygge kriminelle handlinger og/eller
- 5) kjønns- og manns-/maskulinitetsfeltet, med perspektiver på hvordan sexkjøp og (sosialt) kjønn henger sammen.

Sexhandel – rådgivning om sexkjøp vil være avhengig av ulike former for samarbeid med en rekke ulike aktører for å lykkes i sitt arbeid, både innenfor de nevnte og tilgrensende fagfelt. Imidlertid må prosjektet organiseres med en tydelig eier. Etter Reformers vurdering kan tiltaket med hensyn til maskulinitetsperspektivet tjene på å legges til en institusjon som har legitimitet blant menn og som har erfaring med kyndig og ikke-fordømmende endringsarbeid. Reform - ressurscenter for menn innehar en slik posisjon.

Reform - ressurscenter for menn

Reform – ressurscenter for menn er et ressurs- og kompetansesenter om menn og likestilling. Reform er organisert som en stiftelse, og mottar grunnfinansiering over statsbudsjettet gjennom Barne- og likestillingsdepartementet. Reform arbeider bredt med ulike temaer som berører menn gjennom å tilby lavterskeltjenester, samle og formidle kunnskap og jobbe samfunnsrettet og politisk. Reform mottar og behandler daglig henvendelser fra menn i vanskelige livssituasjoner og deres pårørende.

Tiltakene rettet mot sexkjøpere i våre naboland rapporterer at behovet for å tilhøre et større fagmiljø er stort. Å kunne utveksle erfaringer og kunnskap er svært viktig for de ansatte – og til beste for brukerne. Dessuten beskrives god kontakt med selgere av seksuelle tjenester også som svært nyttig for arbeidet ved kundetiltakene, både for å klargjøre hva en gjør (at en ikke vil ta fra selgerne arbeidet, men tilby hjelp til kunder) og for at selgere skal kunne henvise kunder de selv mener trenger hjelp. Tett og systematisk samarbeid med tiltak for kvinner og menn som selger eller har solgt sex vil være naturlig og nødvendig også for tiltaket. Reform har et langt og etablert samarbeid med både Pro Sentret og Oslo Bymisjon i Oslo, og kontakt med øvrige tiltak for selgere i prostitusjonen i andre deler

av landet. Ettersom ansatte ved Reform daglig er i kontakt med menn i vanskelige livssituasjoner, vil den øvrige staben også kunne støtte opp rundt og avlaste tiltakets ansatte ved behov. Internskolering ved Reform i hvordan ta imot henvendelser fra personer med sexkjøperfaring bør inngå i prosjektets mandat og budsjettberegninger.

Reform vil videre anbefale at de ansatte i tiltaket i løpet av den treårige prosjektperioden tilstreber å finne en varig tilknytning og finansiering for virksomheten, og at dette innlemmes i beskrivelsen av arbeidsoppgaver og prosjektmål.

Politiske signaler eller funksjonalitet?

Helse spørsmål har vist seg å være en fin inngangsport til å ta opp den større livssituasjonen til personer i prostitusjon. Blant øvrige tiltak innen prostitusjonsfeltet er det relativt utbredt å bruke seksuell helse som utgangspunkt for kontakt, og siden utvide dialogen med brukere som ønsker det. Både i Norge og i naboland er utdeling av kondomer, glidemiddel og informasjon om seksuell helse og tilgjengelige helsetilbud en vanlig måte for oppsøkende tjenester å komme i kontakt med selgere av seksuelle tjenester på. Noen ganger ender kontakten her, andre ganger oppretter man en varig kontakt som på lengre sikt kan føre personen ut av prostitusjon.

KompetenceCenter Prostitution i København rapporterer at en del av deres telefonsamtaler med kunder også starter med spørsmål knyttet til seksuell helse, som senere kan utvikle seg til å omhandle tema som skyldfølelse osv. Helse kan altså være en mulig innfallsvinkel også for kundetiltak. Det kan oppleves som problematisk å ta i bruk helsefremmende tiltak som inngangsport til kundesiden i prostitusjonen, ettersom enkelte på politisk nivå opplever at dette sender feil signal til kundene. KAST Malmö delte tidligere ut små kortmapper med sitt eget visittkort, en liten folder om hvor i Skåne en kan teste seg for seksuelt overførbare sykdommer og et kondom. Kondomet ble KASTmedarbeiderne senere pålagt fra politisk hold i kommunen å ta ut av kortmappen, ettersom dette ble sett som et "godkjent-stempel" i forhold til sexkjøp. Dette belyser viktigheten av å avklare på de ulike nivåer i velferdsapparatet og politisk ledelse hvilke virkemidler som kan og ikke kan brukes i arbeidet med å nå målgruppen.

Fra andre deler av Europa har vi andre eksempler på fokus på seksuell helse opp imot kunder i prostitusjonen. Internettssidene www.don-juan.ch og www.webcliente.com sprer informasjon om smittefarer og kunders ansvar og muligheter for beskyttelse i sin deltakelse i sexmarkedet. Prosjektene har også som mål å styrke sexkjøperes respekt for de som selger seksuelle tjenester og deres grenser og sikkerhetstiltak. Å spre informasjon og besvare spørsmål om seksuell helse mener Reform vil være nyttig og viktig for et tiltak for sexkjøpere, men slik vi skisserer det vil *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* ha en større agenda og visjon i bunnen for sitt arbeid med seksuell helse – å forebygge prostitusjon. Vi mener det er viktig å være tydelig på denne visjonen og målet for arbeidet, samtidig som man møter brukere med åpenhet og ikke-fordømmelse. Å spre informasjon om seksuell helse kan dermed være en god inngang til feltet, men ikke det eneste målet for tjenesten.

Økonomi og evaluering

Reform vil understreke viktigheten av langsiktig tenkning om arbeidet og tilstrekkelig tid til å bygge opp både tjenestetilbudet og etterspørselen etter tjenesten. Kundesiden av prostitusjonen er en til dels lukket arena hvor en trenger tid til å orientere seg, gjøre sine tilbud kjent og bygge opp tillit og kredibilitet blant potensielle brukere. Vi frykter at ordinære prosjektperioder på ett eller to år ikke vil være tilstrekkelig til å fremvise et slikt tilbuds potensiale, og vil derfor fraråde en slik avgrenset prosjektorganisering av tilbudet.

Reform mener at nedre grense for et prøveprosjekt som *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* bør være på tre år, med garantert finansiering for hele prosjektperioden fra oppstart.

For å sikre full uttelling av prosjekt/prøveperioden, er det essensielt at tiltaket evalueres grundig. Sentrale suksesskriterier for evaluering må nødvendigvis inkludere antall kontakter med sexkjøpere, men også andre indikatorer bør inkluderes. Antallet henvisninger fra andre aktører, hyppighet av fokus på kundene i prostitusjonen i medier og blant fagfeller, antallet formidlingshenvendelser og liknende kriteriet bør inkluderes i evalueringen. Dersom prosjektet etter treårig prøveperiode anses å oppfylle slike kriterier for suksess, vil Reform anbefale opprettelsen av tiltaket som et nytt fast tilbud til sexkjøpere.

OPPSUMMERING AV MODELL

Lokalisering av tjenesten

Kjøp av sex er ikke geografisk avgrenset, og et tilbud til kjøpere av seksuelle tjenester bør derfor heller ikke eksklusivt avgrenses til én bestemt lokalisering. Men i følge hva vi vet om markedet for seksuelle tjenester i Norge, er tilbudet størst i de større byene og spesielt i hovedstaden. Dersom en legger til grunn at tilbudet må stå i størrelse med etterspørselen, kan en dermed anta at antallet sexkjøp i hovedstaden er større enn i andre deler av landet. Videre er mye av fagmiljøet knyttet til prostitusjon og dens bekjempelse lokalisert i og rundt Oslo. Derfor mener Reform det vil være strategisk å legge virksomheten til hovedstaden i prosjektperioden. For å få fullt utbytte av prøveperioden må imidlertid reisevirksomhet legges inn i arbeidsbeskrivelsen, slik at fagfeller i andre landsdeler kan nyte godt av kunnskapen og erfaringene som opparbeides ved *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* i Oslo. Bruken av telefon og internett i tjenestetilbudet vil gjøre det tilgjengelig for personer med sexkjøpserfaringer i hele landet.

SAMARBEIDSPARTNERE OG FAGLIG NETTVERK

Som nevnt vil et tilbud til sexkjøpere etter denne modellen være avhengig av gode samarbeidsrelasjoner og nettverk for å lykkes med sitt formål. Samarbeid med andre vil være viktig både for å gjøre tjenesten kjent, utveksle faglig kunnskap og erfaring, heve kompetanse om kjøp av sex i relevante sammenhenger og henviser eventuelle brukere som ikke passer inn i tilbudet videre til rett instans. De sosiale tiltakene for selgere av seksuelle tjenester i de ulike norske byene vil være naturlige samarbeidspartnere, og tiltaket bør tilstrebe deltakelse på deres nettverkskonferanser og lignende. Tilbud til ungdom og menn med erfaringer fra salg av sex kan bidra med spisskompetanse på sine alders- og kjønnsperspektiver til tjenesten. Dermed vil kundetiltakene i andre nordiske land, og gjerne også utover i Europa, kunne bidra med viktig kunnskap og fagutveksling. Kanskje kan tiltaket også avstedkomme tettere samarbeid innen kundearbeidet på tvers av de nordiske landegrensene.

Videre kan klinikker og organisasjoner innen seksuell helse bidra med oppdatert informasjon og materiell om helsespørsmål og bidra i rekrutteringen til tiltaket. Helseutvalget (LLH) og prosjektet Rosa kompetanse vil kunne være gode bidragsyter i forhold til å holde spørsmål om

legning og spesielle utfordringer for seksuelle minoriteter oppe i tjenesten.

Sentrale miljøer innen sexologisk rådgivning i Norge vil være viktige henvisningsinstanser for tyngre saker med behov for langvarig oppfølging. Slike institusjoner vil også som nevnt kunne være aktuelle kandidater for å yte veiledning til de ansatte i tiltaket.

Et tydelig avklart forhold til og samarbeid med politiet vil både være viktig for rekruttering og kunnskap om utvikling på prostitusjonsarenaer og innen håndheving av loververket. Dette samarbeidet bør tydeliggjøres med gjensidig forståelse av arbeidsdeling og interne (mål- og) metodeforskjeller, og opprettholdes gjennom jevnlig møter.

Samarbeid med relevante statlige departement vil være viktig i prosjektperioden og for videreføringen av tiltaket. Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet med underliggende direktorater vil være spesielt relevante for tiltaket å samarbeide med. Ettersom *Sexhandel – rådgivning om sexkjøp* er et prosjekt som spenner over de nevnte departementenes faglige ansvarsområder, bør departementene også se en interesse i å finansielt og faglig støtte prosjektet.

Norske kommuner arbeider aktivt med bekjempelse av prostitusjon og oppfølging av personer i prostitusjonen. Særlig er storbyene opptatte av prostitusjon som sosialt problem og menneskehandel som lokale utslag av internasjonal kriminalitet. Derfor mener Reform at de norske storbyene vil være sentrale samarbeidspartnere for tiltaket, noe som bør gjenspeiles i henholdsvis reisevirksomhet til og budsjettbidrag fra storbykommunene.

Virketid: 3 år

Avklart budsjettildeling for hele treårsperioden fra oppstart

Stillinger: 2, heltid, 3-årig tilsettelse (med forlengelsesmuligheter), én mannlig og én kvinnelig ansatt.

Ressurser: Kontor med sentral beliggenhet i Oslo, diskret og utstyrt med gruppe/samtalerom. Internettisider med interaksjonsmuligheter og telefon/mobiltelefon/svarer. Veiledning av ansatte. Reise- og aktivitetsbudsjett.

Arbeidsoppgaver: Oppsøkende tjeneste, undervisning, samtaletilbud (inkl. gruppetilbud). Internettarbeid, telefonvakt. Annonsering, pressearbeid. Reisevirksomhet. Nettverksarbeid.

Kompetanse: Seksualitet, sexologi, prostitusjon, maskulinitet, samtaleteknikk, psykologi/terapi, endringsarbeid, gruppearbeid, formidling. Bruk av digitale medier.

Forankring/tilknytning: Reform – ressursenter for menn som prosjekteier første tre år, avklaring av varig tilknytning og finansiering del av prosjektoppdrag.

LITTERATUR

Adresseavisen 14.11.2009
"Trondheims politiet ønsker tilbud til sexkjøpere"

Dagens Nyheter 28.10.2003
"Att köpa sex kan vara rop på hjälp"

Fjeld, Dag Inge og Karl-Fredrik Tangen (2006): *En gang bestilte vi ei dame... Hun var feit. Hun kunne vært et trafficking-offer! Hun endte bare opp med å få oppmøtepengene. En analyse av unge menns forhold til sex-kjøp*. Sosioraster, Oslo

Høigård, Cecilie og Liv Finstad (1986): *Bakgater. Om prostitusjon, penger og kjærlighet*. Pax Forlag, Oslo.

Jahnsen, Synnøve (2008): "På nett med menn som kjøper sex: Analyse av diskusjonsforumet på www.sexhandel.no" i C. Holmström, og M-L Skilbrei (red.) *Prostitusjon i Norden. Forskningsrapport*, TemaNord 2008:604, Nordisk ministerråd, København

Kippe, Elin (2004): *Kjøper "ekte mannfolk" sex? – En studie av 20 menn som kjøper seksuelle tjenester*. Institutt for kriminologi og retts sosiologi, UiO og Helse og Rehabilitering, Oslo.

Lautrup, Claus (2005): "Det skal ikke bare være en kropp mod kropp-oplevelse..." *En sociologisk undersøgelse om prostitutionskunder*. Videns- og formidlingscenter for sosialt utsatte, København

Lorentzen, Jørgen (2004): *Maskulinitet. Blikk på mannen gjennom litteratur og film*. Spartacus Forlag, Oslo

Lorentzen, Jørgen (2006): "Forskning på menn og maskuliniteter", i: *Kjønnforskning. En grunnbok*, J. Lorentzen, og W. Mühleisen, (red.) Universitetsforlaget, Oslo

Lyngbye, Paul (2000): *Mænd der betaler kvinder - om brug af prostitution*. Roskilde Universitetsforlag, Roskilde

Monto, Martin A. og Steve Garcia (2001): *Recidivism Among the Customers of Female Street Prostitutes: Do Intervention Programs Help?* Western Criminology Review 3 (2).

Månsson, Sven-Axel (2005): "Mäns könsköp – en meningsbärande handling på flera nivåer" i *Sex säljer. Kön och makt inom prostitution och pornografi. Om*

mediebevakningen och hur genusforskningen kan bidra. Rapport från Nordisk journalistkurs, 21-25. nov. 2005, Tallinn, Estland

Prieur, Annick og Arnhild Taksdal (1989): *Å sette pris på kvinner. Menn som kjøper sex*. Pax Forlag, Oslo

Simonsen, Simon Sjørup (2006): *Mænd, sundhet og sykdom – Ronkedorfænomenet*. Forlaget Klim, Århus

Skilbrei, May-Len (1998): *Når sex er arbeid. En sosiologisk analyse av prostitusjon på massasjeinstituttene*. Pax Forlag A/S. Oslo.

Smelte, Ingrid (2003): *Den seksuelle slavestand? Ein rapport om kundar i prostitusjonen*. Pro Sentret, Oslo kommune.

Stølan, Liv Os (1994): *Kjøper du sex? Har du noe valg? En studie av et tiltak rettet mot menn som kjøper sex*. Hovedfagsoppgave i kriminologi, Institutt for kriminologi, UiO

Sørbo, Karianne, Ingvild Magnæs Gjelsvik, Magnhild Ravnskog Nilsen og Trude-Katrine Solberg (2007): *Prostitusjon i Norge – oppfatninger*

i fagmiljøene. Humanistisk Prosjektsemester, UiO

Træen, Bente, Hein Stigum og Per Magnus (2002): Rapport fra seksualvaneundersøkelsene i 1987, 1992, 1997 og 2002. Nasjonalt folkehelseinstitutt, Divisjon for epidemiologi

Internettkilder
www.fhi.no

KAST Göteborg: www.kastgbg.se

KAST Malmö: www.malmo.se/kommunpolitik/folkhalsa/sexuellhalsa/kompetenscenterprostitution/sexko.p.4.7f234797118c315696e80002191.html

KAST Stockholm: www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Fackforvaltningssajter/Socialtjansforvaltningen/Prostitusjon--och-Spiralensheten/Koper-du-sexuella-tjanster/

KompetenceCenter Prostitution København: www.kcprostitution.dk/page703.asp

Reform – ressurscenter for menn er et nasjonalt senter for kunnskap om menn. Virksomheten skal fremme menns perspektiver i den offentlige debatt om likestilling og kjønnsroller.

Reform arbeider for å forbedre menns livskvalitet. Ressurssentret initierer og deltar i en rekke ulike prosjekter rettet mot menn, både nasjonalt og internasjonalt, samt bistår menn lokalt med ulike hjelpetilbud. Reform er organisert som en stiftelse og mottar sin økonomiske grunnbevilgning over statsbudsjettet fra Barne- og likestillingsdepartementet.

For nærmere informasjon,
se våre nettsider
www.reform.no

Informasjon og spørsmål vedrørende
Sexhandel – rådgivning om sexkjøp
kan rettes til:

Reform – ressurscenter for menn
Daglig leder Ulf Rikter-Svendsen
Postboks 28 Sentrum
0101 Oslo
Tlf: 22 34 09 50
Mail: post@reform.no
www.reform.no